

Monikohan Toppilan satamatien (tai sanoisimmeko myllytien) kulkjoista arvaa, että tämä tienposkessa kohoava pieni rakennus on entinen oluttupa...! Mutta niinhän se on kuin baijerilainen alppitalo valkeaksi kalkituin seinin, vihrein ikkunakarmin ja -luukuin. Ulkolainen merimies saattaisi hyvinkin erehtyä. — Taloa isännöivät -laivanselvittäjät, ennen Hirstiöt, nyt Byströmit.

Store, prykäri, Ellala, tervahovi...

Terveisiä Salmesta, "Salamesta", niin kai sitä ennen sanottiin.

"Nuusrömmin ryky, Raatti, Raakkula, Stuure, Ellala..."

Vai pitiköhän siinä olla "Stuure" eli oikeammin sanottuna Store ensin ja sitten vasta "Raakkula" eli oikeastaan Kraakkula...!

Aina jotain oppii, kun ahkerasti liikkuu. Tässäkin läksy, jonka senpuolesta moni meistä on osannut ja moni osaa vieläkin. Heikolanniemen rannasta lähdettiin ja "paketilla", lähdettiin Salmeen, Toppilaan. "Paketit" olivat Onni ja Fritz ja Freija, ja ne poikkesivat ensin Pikisaarassa, sitten Raatissa ja Johan tuo tuli sanotuksi. Vanhat aina muistelevat niitä "Paketteja", ja onhan niistä lehdistä ja oikeassa kirjallisuudessaakin, romaaneissakin.

Nyt piti mennä maitse, kun ei ole "paketteja". Oulu-seura kutsui, ja me kokoonnuimme monen kymmenen oululaisen voimalla pikitehtaan portille, pikitehdasta ei kyllä enää ole vaikkeivat kaikki sitäkin tainneet tietää. Tehtaan puolesta Wasastjernan rouva kuitenkin kertoi, mitä siinä oli ollut, kertoi sitten, että sille paikalle tekee kaupunki joskus lähitule-

(Jatk. siv. 3)

vaisuudessa puiston. Kiitimme tiedoista ja kävelimme eteenpäin, ensin Tukkiisaaren törmälle, sitten Storen rantaan. Storet olivat oululainen suku, josta minä ainakaan en ole enää kuullut muualla kuin tarinoissa. Storen nimi on kuitenkin Oulun kartassa siinä, missä entinen Oy Toppilan tontti rajoittuu kaupungin uudenuutukseen kaupunginvarastoon, siis ennen Toppilan ylikukkusiltaa ja Hietasaaren tietä. Siinä on vierekkäin kaksi vanhaa huvilaa, joiden pihasta paraikaa puretaan pienempiä rakennuksia. Kaupungin puoleinen rakennus on **Store**, josta kuulee silloin tällöin vanhojen puhuvan. Sikäli kuin olen oikein käsitellyt, siinä oli jonkinlainen herrojen klubi, ulkoravintola, ja mukavalla paikalla se on siinä ollut, luonnossa ihan. Kuului oleen noin tuhanteenyhdeksäänsataankymmeneen. Viereisen huvilan uesimmat muistavat Toppilan Mattaksen asuintalona. Nyt siitä tehdään kaupungin reikelymajaa, ja siihenkin se taitaa sopia vallan mainlosti.

Siitä me kävelimme mallastehtaan pihaan. Olimme kovasti tervetulleita, mikä ilmeni mm. siten, että ne tarjosivat meille jos-jonkinvärisiä limunaateja.

Toppilan herroilla tuntui olevan erinomaisen hyvä tieto tehtaan- ja talojensa historiasta, satavuotisjuhlla kun viettävät. Velkko Harjulahti piti rattoisat pakinat. Kova tuntuu olleen kilpailu entisenäkin aikana, vaikka jokainen prykäri sai myydä oman osuutensa myyntipisteissään, eikä vain tohtori Takikisen puoleissa. Nämäkin Toppilan Fellmanit, Snellmanit ja Aströmit olivat myyneet Svendellin talossa Pakkihuoneentorin lähellä ja Franzénin talossa Kirkkotorin kulmilla ja Höckerillä ja Liljeblomin talossa ja vielä vähän siellä ja täällä. Maistraatti salli näin tapahtua, mutta sensijaan sama maistraatti piti lukua siitäkin, missä simaa myytiin — luvatta. Minkähänlaista simaa se sellainen oikein on ollut?

Moni on kuullut puhuttavan Oulunkin Ullanlinnasta, mutta nyt minulle vasta selvisi, mikä se on — tai on ollut, sillä jäljellä tuntui enää olevan vain Ullanlinnan vähäisempi puoli. Niinhän ne ovat Toppilan pohjoisrannan huvilat hävinneet, ettei ole kuin kaksi sellaista romanttista tornitaloa enää jäljellä, mainittu mallastehtaan huvila ja sitten Ellala, Vaasanmyllyn omistuksessa oleva komea talo, samaisen firman myllyn kohdalla. Aikanaan niitä on ollut siellä monta ja kuului, Gustafsro ja "Pelleppy", Bellevue, niinkuin se hienommasti kirjoitettiin, muita kuuluisampia. "Pelleppy" olisi luku sinänsä, lystinpitopaikkakin aikanaan, josta siitäkin kerrotaan oikein romaaneissa. Meitä oli moneksi tälläkin matkalla, kaikenikäisiä kärryissä puokattavista kahdeksankymmenvuotiaiksi. Haikasti siinä tulivat joillakin mieleen lapsuuden kultaiset vuodet... Oma vuositatamme vierähti olemattomiin noin vain. Joku tyttö muisti hyvin, kuinka nuori komea luutnantti Weckman (sittemmin jo edesmennyt eversti) kävi friiustamassa Ellalan ryökkynää, komesrooti Albert Snellmanin tyttärtä.

Tervahovin vaiheiden selvitteily kuului asiaan sekin, ja taisi vasta tällä matkalla selvitä monelle avoajkaisellekin, missä tuo Oulun historiassa niin merkittävää osaa pelannut tervavarasto oikein sijaitsi. Kun sitten kotiuduttuani tutkin kartat ja ennen kaikkea P. W. Snellmanin "Kauppaseuran historian", sainkin hävinneen tervahovin, tuon tuhannenyhdeksäänsataayksi ilmaan roihunneen, sijoitetuksi nyky-Oulun nyky-Toppilan kartalle niin, että merenpuoleinen raja on SOK:n myllyn luoteispuolella ja kaupunginpuoleinen raja siitä 275 metriä "tänneäin", kaakkoon. Sy-

vyttä tällä alueella oli alkupe- räisen varauksen mukaan 100 metriä, vara-alueineen hieman runsaasti kaksi kertaa enemmän.

Oli se vain ollut palo! Huh, hellettä...

Kiitän limunaatista omasta ja perheeni puolesta, mutta palaan vielä hieman niihin kompiansiin joista tulin puhuneeksi. Kävin välillä Prahien Pekan kaupungissa, joka on ja voi, vaikka esisämme 1600-luvun oululaiset eivät oikein raahelaisista tykänneetkään. Kompiaainen tunnettiin sielläkin, hyvin tunnettiinkin. Sanolivat, että Siikajoellakin tunnettiin tai oliko peräti Pyhä-, mutta meren tuoma sana se kyllä on. Ja täältä Oulusta se monien muiden viemisten mukana nousi jokivartta esimerkiksi Sotkamoon. Korjatkaamme siis: nimenomaan Oulun seudun kielen sana Panu.

J.k. Sunnuntaina kello 12 Hietasaaren sillalla, ilmoitti Oulu-seura.